ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 7ης Μαΐου 1998 *

Στην υπόθεση C-113/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundessozialgericht (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Manuela Gómez Rodríguez και Gregorio Gómez Rodríguez

και

Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6 και 78 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως έχει τροποποιηθεί και ενημερωθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6), και των άρθρων 48 και 51 της Συνθήκης ΕΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. Gulmann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet και P. Jann, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: Γ. Κοσμάς
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— οι Manuela Gómez Rodríguez και Gregorio Gómez Rodríguez, εκπροσωπούμενοι από τον Antonio Pérez Garrido, προϊστάμενο της υπηρεσίας κοινωνικών υποθέσεων του Γενικού Προξενείου της Ισπανίας στο Düsseldorf,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και τη Sabine Maass, Regierungsrätin zur Anstellung στο ίδιο υπουργείο,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Φωκίωνα Γεωργακόπουλο, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και την Ιωάννα Γαλάνη-Μαραγκουδάκη, βοηθό ειδικό νομικό σύμβουλο στην Ειδική Νομική Υπηρεσία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών,

— η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Gloria Calvo Díaz, abogado del Estado, της νομικής υπηρεσίας του κράτους,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Wolf Okresek, Ministerialrat στο Bundeskanzleramt (Ομοσπονδιακή Καγκελαρία), Verfassungsdienst,

— η Σουηδική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τη Lotty Nordling, rättschef,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπουμένη από τον Peter Hillenkamp, νομικό σύμβουλο, και τη Μαρία Πατακιά, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Manuela Gómez Rodríguez και Gregorio Gómez Rodríguez, εκπροσωπουμένων από τον Antonio Pérez Garrido, της Γερμανικής Κυβέρνησεως, εκπροσωπουμένης από τον Bernd Kloke, Oberregierungsrat στο ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, της Ελληνικής Κυβέρνησεως, εκπροσωπουμένης από τον Φωκίωνα Γεωργακόπουλο, της Ισπανικής Κυβέρνησεως, εκπροσωπουμένης από τον Santiago Ortiz Vaamonde, abogado del Estado, και της Επιτροπής, εκπροσωπουμένης από τον Peter Hillenkamp, κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιουνίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 25ης Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 5 Απριλίου 1996, το Bundessozialgericht υπέβαλε στο Δικαστήριο, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, τρία προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6 και 78 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως έχει τροποποιηθεί και ενημερωθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός), και των άρθρων 48 και 51 της Συνθήκης ΕΚ.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ των Manuela Gómez Rodríguez και Gregorio Gómez Rodríguez και του Landesversicherungsanstalt Rheinprovinz (στο εξής: Landesversicherungsanstalt) σχετικά με τη χορήγηση συντάξεων ορφανών.

3 Η Manuela Gómez Rodríguez και ο Gregorio Gómez Rodríguez κατοικούν στην Ισπανία. Ο πατέρας τους, Ισπανός υπήκοος, ήταν ασφαλισμένος, ως μισθωτός εργαζόμενος, επί 56 μήνες στη Γερμανία και επί 80 μήνες στην Ισπανία. Αποβίωσε στην Ισπανία τον Φεβρουάριο του 1985 χωρίς να λάβει σύνταξη.

4 Με αποφάσεις της 23ης Αυγούστου 1988, το Landesversicherungsanstalt κατέβαλε από τις 7 Φεβρουαρίου μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 1985 συντάξεις ορφανών στη Manuela Gómez Rodríguez και στον Gregorio Gómez Rodríguez με βάση τις διατάξεις της συμβάσεως κοινωνικής ασφαλίσεως που συνήψαν στις 4 Δεκεμβρίου 1973 η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας και το Βασίλειο της Ισπανίας (*BGBl.* II 1977, σ. 687), όπως αυτή τροποποιήθηκε με πρόσθετη συμφωνία της 17ης Δεκεμβρίου 1975 (*BGBl.* II 1977, σ. 722). Ο γερμανικός ασφαλιστικός οργανισμός τους ενημέρωσε επιπλέον ότι από 1ης Ιανουαρίου 1986, ημερομηνία προσχωρήσεως του Βασιλείου της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, ο ισπανικός συνταξιοδοτικός ασφαλιστικός φορέας θα καθίστατο ο μόνος αρμόδιος για τη χορήγηση παροχών σε ορφανά, σύμφωνα ιδίως με το άρθρο 78, παράγραφος 2, του κανονισμού.

5 Η διάταξη αυτή προβλέπει:

«Οι παροχές για ορφανά χορηγούνται, οποιοδήποτε κι αν είναι το κράτος μέλος κατοικίας του ορφανού ή του φυσικού ή νομικού προσώπου που βαρύνεται με την πραγματική συντήρησή του, κατά τους ακόλουθους κανόνες:

α) για το ορφανό αποθανόντος εργαζομένου, ο οποίος είχε υπαχθεί στη νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους, σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους αυτού·

β) για το ορφανό αποθανόντος εργαζομένου, ο οποίος είχε υπαχθεί στις νομοθεσίες πολλών κρατών μελών:

i) σύμφωνα με την νομοθεσία του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικεί το ορφανό, αν το δικαίωμα για μία από τις παροχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εγεννήθη κατά τη νομοθεσία του κράτους αυτού, αφού ληφθούν υπ' όψη ενδεχομένως οι διατάξεις του άρθρου 79, παράγραφος 1, περίπτωση α', ή

ii) στις υπόλοιπες περιπτώσεις, σύμφωνα με εκείνη από τις νομοθεσίες των κρατών αυτών υπό την οποία είχε πραγματοποιήσει ο εργαζόμενος που απέθανε τη μεγαλύτερη ασφαλιστική περίοδο, αν το δικαίωμα για μία από τις παροχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εγεννήθη κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής, αφού ληφθούν υπ' όψη ενδεχομένως οι διατάξεις του άρθρου 79, παράγραφος 1, περίπτωση α', αν δεν γεννάται δικαίωμα κατ' εφαρμογή της νομοθεσίας αυτής, οι προϋποθέσεις γενέσεως του δικαιώματος εξετάζονται σε σχέση με τις νομοθεσίες των υπολοίπων ενδιαφερομένων κρατών κατά φθίνουσα σειρά της διαρκείας των περιόδων ασφαλίσεως που επραγματοποιήθησαν υπό τη νομοθεσία των κρατών αυτών.

(...)»

6 Έτσι, από 1ης Ιανουαρίου 1986, ο ισπανικός συνταξιοδοτικός ασφαλιστικός φορέας κατέβαλλε στους ενδιαφερομένους συντάξεις ορφανών μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους, οπότε αποσβέστηκε το δικαίωμά τους για καταβολή συντάξεως ορφανού σύμφωνα με την ισπανική νομοθεσία.

7 Η Manuela Gómez Rodríguez και ο Gregorio Gómez Rodríguez υπέβαλαν τότε αίτηση στο Landesversicherungsanstalt ζητώντας την καταβολή συντάξεως ορφανών σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, η οποία, για τους σπουδάζοντες, προβλέπει την παράταση των παροχών αυτών μέχρι την ηλικία των 25 ετών κατ' ανώτατον όριο.

8 Το Landesversicherungsanstalt απέρριψε την αίτηση αυτή, με την αιτιολογία ότι, μετά την παύση της καταβολής των ισπανικών συντάξεων, το άρθρο 78, παράγραφος 2, του κανονισμού δεν παρείχε το προβλεπόμενο από τη γερμανική νομοθεσία δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού, δεδομένου ότι, επειδή ο αποβιώσας δεν είχε συμπληρώσει την απαιτούμενη περίοδο ασφαλίσεως των 60 μηνών, δεν πληρούνταν στην προκειμένη περίπτωση οι σχετικές προϋποθέσεις.

9 Η ένσταση και στη συνέχεια η προσφυγή και η έφεση που ασκήθηκαν από τους ενδιαφερομένους κατά της αρνήσεως αυτής δεν ευδοκίμησαν.

10 Με δικόγραφο της 7ης Νοεμβρίου 1994, οι ενδιαφερόμενοι άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Bundessozialgericht. Υποστήριξαν ότι από το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού δεν προκύπτει ότι η καθορισθείσα σε συγκεκριμένο χρονικό σημείο αρμοδιότητα, βάσει του άρθρου 79, παράγραφος 1, στοιχείο β', ουδέποτε μπορεί να αμφισβητηθεί. Το δικαίωμα λήψεως γερμανικής συντάξεως ορφανού αποσβέννυται μόνον εφόσον παρέχεται συνταξιοδοτικό δικαίωμα κατ' εφαρμογήν της ισπανικής νομοθεσίας. Αυτό δεν συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση, δοθέντος ότι η ισπανική νομοθεσία προβλέπει παροχές σε ορφανά μόνο μέχρι τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας.

11 Με τη διάταξη περί παραπομπής, το Bundessozialgericht παρατηρεί ότι η διαφορά αφορά το αν το Landesversicherungsanstalt υποχρεούται να καταβάλλει εκ νέου στους ενδιαφερομένους τη σύνταξη ορφανού που τους είχε ήδη καταβάλει πριν από την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες, εν όψει του ότι η καταβολή της συντάξεως ορφανού από τον ισπανικό ασφαλιστικό φορέα διακόπηκε όταν συμπλήρωσαν το 18ο έτος της ηλικίας τους. Το Bundessozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 την έννοια ότι ο κατά τη διάταξη αυτή καθορισμός της εφαρμοστέας νομοθεσίας για τη χορήγηση της παροχής ισχύει για πάντα, εφόσον υπήρχε αξίωση για σύνταξη ορφανών καταρχήν στο κατά τα ανωτέρω αρμόδιο κράτος μέλος (εν προκειμένω: το κράτος κατοικίας), αργότερα όμως επήλθε πάλι απόσβεση της αξιώσεως λόγω συμπληρώσεως ορίου

ηλικίας, ενώ σε άλλο κράτος μέλος, στη νομοθεσία του οποίου επίσης είχε υπαχθεί ο ασφαλισμένος, θα υπήρχε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 79 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, αξίωση για σύνταξη ορφανών και μετά από αυτό το χρονικό σημείο ή σε μια τέτοια περίπτωση αλλάζει η εφαρμοστέα νομοθεσία κατά το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', σημείο ii, του κανονισμού;

2) Ανήκει στα πλεονεκτήματα της κοινωνικής ασφαλίσεως, που τα ορφανά δεν επιτρέπεται να χάσουν επειδή η μεταφερθείσα στο εθνικό δίκαιο συμφωνία μεταξύ δύο κρατών μελών έπαυσε να ισχύει μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71, επίσης η προσδοκία λήψεως μιας ήδη χορηγηθείσας από ένα κράτος μέλος, κατ' εφαρμογή μιας τέτοιας συμφωνίας, συντάξεως ορφανών για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα (π.χ. σε περίπτωση σπουδών ή επαγγελματικής καταρτίσεως και μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας) σε σχέση με τις συντάξεις ορφανών που χορηγούνται σύμφωνα με την κατά το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 εφαρμοστέα νομοθεσία άλλου κράτους μέλους;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, μπορούν τα ορφανά, τα οποία ήδη πριν από την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 είχαν αξίωση για σύνταξη ορφανών κατά το δίκαιο ενός κράτους μέλους βάσει συμφωνίας περί κοινωνικής ασφαλίσεως συναφθείσας μεταξύ δύο κρατών μελών, να επικαλεστούν πάλι το δίκαιο αυτό, καθόσον καταρχήν η δεδομένη αξίωση για παροχή, σύμφωνα με την κατά το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 εφαρμοστέα νομοθεσία άλλου κράτους μέλους, δεν υφίσταται πλέον;»

Επί του πρώτου ερωτήματος

12 Με το πρώτο του ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να πληροφορηθεί αν το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού έχει την έννοια ότι οι προβλεπόμενες στην περίπτωση ii διατάξεις του έχουν εφαρμογή στην περίπτωση που το δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού, το οποίο αρχικά αποκτήθηκε βάσει της περιπτώσεως i εντός του κράτους μέλους κατοικίας του δικαιούχου, αποσβέστηκε λόγω συμπληρώσεως του ανωτάτου

ορίου ηλικίας, ενώ σε άλλο κράτος μέλος στη νομοθεσία του οποίου είχε επίσης υπαχθεί ο ασφαλισμένος αναγνωρίζεται δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού και μετά το χρονικό αυτό σημείο σε περίπτωση εφαρμογής του προβλεπομένου στο άρθρο 79 του κανονισμού κανόνα συνυπολογισμού.

13 Σύμφωνα με τη Γερμανική και Αυστριακή Κυβέρνηση, η βούληση του κοινοτικού νομοθέτη καθώς και το πνεύμα και ο σκοπός των οικείων διατάξεων του κανονισμού συνηγορούν υπέρ του ότι δεν υπάρχει λόγος αλλαγής της αρμοδιότητας από το χρονικό σημείο κατά το οποίο το κράτος μέλος κατοικίας έπαυσε την καταβολή των οικογενειακών παροχών. Παρατηρούν ότι ο συντονισμός στον οποίο προβαίνει η εν λόγω διάταξη στηρίζεται στην αρχή ότι ένα μόνον κράτος μέλος, δηλαδή το κράτος κατοικίας, είναι αρμόδιο για την καταβολή των συντάξεων ορφανών. Άλλως, τα κράτη μέλη που προβλέπουν υψηλότερο όριο ηλικίας θα ήσαν πάντοτε, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας των ορφανών, αρμόδια για την καταβολή στα ορφανά συντάξεως αντίστοιχης προς το σύνολο της ασφαλιστικής σταδιοδρομίας του αποθανόντος, ανεξαρτήτως κατά τα λοιπά του αριθμού των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί σ' αυτά τα κράτη μέλη.

14 Οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης καθώς και η Ισπανική και Ελληνική Κυβέρνηση υποστηρίζουν, αντιθέτως, ότι από το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περιπτώσεις i και ii, του κανονισμού συνάγεται η διαδοχική εφαρμογή των κριτηρίων προσδιορισμού της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Επομένως, το γεγονός ότι το δικαίωμα επί των ισπανικών παροχών αποσβέννυται κατά το χρονικό σημείο κατά το οποίο οι δικαιούχοι συμπληρώνουν τον 18ο έτος της ηλικίας τους δημιουργεί διαφορετική κατάσταση επιβάλλουσα την εφαρμογή διαφορετικής ρυθμίσεως σύμφωνα με το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση ii, του κανονισμού.

15 Καταρχάς, η φράση «αν το δικαίωμα για μία από τις παροχές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 εγεννήθη», η οποία χρησιμοποιείται στο άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση i, σημαίνει ότι η αρμοδιότητα του ασφαλιστικού φορέα του κράτους κατοικίας υφίσταται μόνο μέχρι τη λήξη του δικαιώματος επί των παροχών δυνάμει της νομοθεσίας αυτής. Ακολούθως, διαφορετική ερμηνεία θα παραβίαζε την αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των διακινουμένων εργαζομένων και την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως, καθόσον τα ορφανά θα είχαν εν πάση περιπτώσει δικαίωμα επί των παροχών αν μετέφεραν τον τόπο κατοικίας τους στη Γερμανία.

16 Η Επιτροπή φρονεί επίσης ότι η αρμοδιότητα του γερμανικού ασφαλιστικού φορέα δεν αποκλείεται στην προκειμένη περίπτωση. Αρχικώς το Βασίλειο της Ισπανίας ήταν το πρώτο αρμόδιο κράτος· οσάκις δεν είναι δυνατή ή δεν είναι πλέον δυνατή η επίκληση ενός δικαιώματος, η αρμοδιότητα επανέρχεται στο κράτος που κατέχει την επόμενη κατά σειρά θέση, ήτοι στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

17 Προς στήριξη της επιχειρηματολογίας τους, η Ισπανική και η Ελληνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή επικαλούνται τη νομολογία του Δικαστηρίου σύμφωνα με την οποία το δικαίωμα λήψεως οικογενειακών παροχών από το κράτος στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο ορφανός δεν εξαλείφει το προηγουμένως κτηθέν έναντι άλλου κράτους μέλους δικαίωμα λήψεως υψηλότερων παροχών. Υπ' αυτές τις συνθήκες, από το δεύτερο κράτος μέλος οφείλεται συμπλήρωμα παροχών (στο εξής: συμπληρωματικό επίδομα) ίσο με τη διαφορά μεταξύ των δύο ποσών (βλ., μεταξύ άλλων, τις αποφάσεις της 12ης Ιουνίου 1980, 733/79, Laterza, Συλλογή τόμος 1980, σ. 291, της 9ης Ιουλίου 1980, 807/79, Gravina, Συλλογή τόμος 1980, σ. 449, και της 11ης Ιουνίου 1991, C-251/89, Αθανασόπουλος κ.λπ., Συλλογή 1991, σ. I-2797). Η Ισπανική και η Ελληνική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή παρατηρούν ότι το γεγονός ότι, στην κύρια δίκη, δεν καταβλήθηκε κανένα συμπλήρωμα κατά το παρελθόν — είτε διότι δεν εμφανίστηκε καμία λογιστική διαφορά είτε διότι δεν ζητήθηκαν οι παροχές — δεν μπορεί να συνεπάγεται οριστική απώλεια του δικαιώματος.

18 Παραπέμποντας επίσης στη νομολογία του Δικαστηρίου σχετικά με το συμπληρωματικό επίδομα, η Σουηδική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι, σε περίπτωση όπως η συγκεκριμένη της κύριας δίκης, το συμπλήρωμα αυτό πρέπει επίσης να καταβάλλεται από το άλλο κράτος μέλος, όταν το δικαίωμα επί των παροχών αποσβέστηκε στο κράτος κατοικίας. Η περίπτωση αυτή δεν μπορεί να τύχει διαφορετικής μεταχειρίσεως από την περίπτωση στην οποία καταβάλλεται συμπλήρωμα, επειδή ο συντελεστής των παροχών του άλλου κράτους μέλους είναι υψηλότερος του ισχύοντος στο κράτος κατοικίας.

19 Από τις παρατηρήσεις των αναιρεσειόντων της κύριας δίκης, της Ισπανικής, της Ελληνικής και της Σουηδικής Κυβερνήσεως καθώς και της Επιτροπής προκύπτει ότι, σε μια περίπτωση όπως η συγκεκριμένη της κύριας δίκης, θα μπορούσε να θεμελιωθεί δικαίωμα επί των γερμανικών παροχών είτε στη νομολογία του Δικαστηρίου περί συμπληρωματικού επιδόματος είτε στις διατάξεις του άρθρου 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση ii, οι οποίες

καθίστανται εφαρμοστέες δεδομένου ότι το κτηθέν δυνάμει της περιπτώσεως i της ίδιας διατάξεως δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού αποσβέστηκε στο κράτος κατοικίας.

20 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι, με την απόφαση της 27ης Φεβρουαρίου 1997, C-59/95, Bastos Moriana κ.λπ. (Συλλογή 1997, σ. I-1071), το Δικαστήριο διευκρίνισε τη σχετική με το συμπληρωματικό επίδομα νομολογία του. Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ως προς το αν, σύμφωνα με τα άρθρα 77 και 78 του κανονισμού, ο αρμόδιος ασφαλιστικός φορέας κράτους μέλους υποχρεούται να χορηγεί στους δικαιούχους συντάξεως ή στα ορφανά που κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος τέτοιο συμπλήρωμα, ακόμη κι αν το δικαίωμα λήψεως συντάξεως ή το δικαίωμα των ορφανών δεν έχει κτηθεί αποκλειστικά βάσει των περιόδων ασφαλίσεως που έχουν συμπληρωθεί στο πρώτο κράτος.

21 Το Δικαστήριο υπενθύμισε καταρχάς ότι οι κανόνες των άρθρων 77 και 78 του κανονισμού σκοπούν στον προσδιορισμό του κράτους μέλους του οποίου η νομοθεσία διέπει τη χορήγηση των εν λόγω παροχών, οπότε οι παροχές χορηγούνται, κατ' αρχήν, σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους. Από την παράγραφο 2, στοιχείο β', σημείο i, των δύο αυτών άρθρων προκύπτει ότι, στην περίπτωση που ο δικαιούχος συντάξεως ή ο αποθανών εργαζόμενος είχε υπαχθεί στις νομοθεσίες περισσοτέρων κρατών μελών, οι εν λόγω παροχές χορηγούνται σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους στο έδαφος του οποίου κατοικεί ο δικαιούχος συντάξεως ή το ορφανό τέκνο του αποθανόντος εργαζομένου (προμνησθείσα απόφαση Bastos Moriana κ.λπ., σκέψη 15).

22 Ακολούθως, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι ο σχετικός με το συμπληρωματικό επίδομα κανόνας (βλ., μεταξύ άλλων, τις προμνησθείσες αποφάσεις Laterza και Gravina) στηρίζεται στην αρχή ότι ο σκοπός των άρθρων 48 έως 51 της Συνθήκης δεν θα εκπληρωνόταν εάν οι εργαζόμενοι έχαναν, λόγω της ασκήσεως του δικαιώματός τους για ελεύθερη κυκλοφορία, πλεονεκτήματα κοινωνικής ασφαλίσεως τα οποία τους διασφαλίζει, εν πάση περιπτώσει, η νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους (βλ., προμνησθείσα απόφαση Bastos Moriana κ.λπ., σκέψη 17· βλ. επίσης την απόφαση της 21ης Οκτωβρίου 1975 στην υπόθεση 24/75, Petroni, Συλλογή τόμος 1975, σ. 347, σκέψη 13).

23 Το Δικαστήριο παρατήρησε όμως ότι η εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 77 και 78 του κανονισμού, οι οποίες ορίζουν το κράτος μέλος της κατοικίας

ως το μόνον αρμόδιο για τη χορήγηση των επίμαχων οικογενειακών παροχών, μπορεί να έχει ως συνέπεια να στερηθούν οι ενδιαφερόμενοι των δικαιωμάτων τους επί παροχών που έχουν κτηθεί δυνάμει μόνον της νομοθεσίας ενός άλλου κράτους μέλους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το Δικαστήριο, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Laterza και Gravina, ερμήνευσε τις εν λόγω διατάξεις υπό την έννοια ότι η αρχή της υπάρξεως ενός μόνον κράτους-οφειλέτη εφαρμόζεται, στον τομέα των οικογενειακών επιδομάτων, με μια εξαίρεση, βάσει της οποίας το άλλο κράτος μέλος υποχρεούται να χορηγεί συμπληρωματικό επίδομα (βλ. προμνησθείσα απόφαση Bastos Moriana κ.λπ., σκέψη 18).

24 Τέλος, το Δικαστήριο κατέληξε ότι, ενόψει της συλλογιστικής στην οποία στηρίζεται η εξαίρεση αυτή, το πεδίο εφαρμογής της δεν μπορεί να διευρυνθεί κατά τρόπον ώστε να χορηγείται συμπληρωματικό επίδομα και στην περίπτωση που το δικαίωμα του δικαιούχου συντάξεως ή του ορφανού έχει κτηθεί μόνον κατ' εφαρμογήν των κανόνων περί συνυπολογισμού που προβλέπει ο κανονισμός. Πράγματι, στην περίπτωση αυτή, η εφαρμογή των άρθρων 77 και 78 δεν στερεί από τους ενδιαφερομένους τις παροχές που χορηγούνται δυνάμει μόνον της νομοθεσίας ενός άλλου κράτους μέλους (βλ. προμνησθείσα απόφαση Bastos Moriana κ.λπ., σκέψη 19).

25 Εν όψει των ανωτέρω, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι σε μια περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης δεν μπορεί να θεμελιωθεί δικαίωμα επί των γερμανικών παροχών στην εφαρμογή της νομολογίας περί συμπληρωματικού επιδόματος. Συγκεκριμένα, στην προκειμένη περίπτωση, δεν αποκτήθηκε κανένα δικαίωμα επί των γερμανικών παροχών με βάση μόνον τις συμπληρωθείσες στη Γερμανία περιόδους ασφαλίσεως, οπότε η εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού, οι οποίες προβλέπουν την αρμοδιότητα του κράτους κατοικίας, δεν μπορεί να στερήσει από τους ενδιαφερομένους δικαιώματα που τους παρέχονται δυνάμει μόνον της νομοθεσίας άλλου κράτους μέλους.

26 Ακολούθως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το γεγονός και μόνον ότι η προβλεπομένη στο άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση i, παροχή διακόπτεται στο κράτος κατοικίας λόγω της συμπληρώσεως του ανωτάτου ορίου ηλικίας, θέτοντας γενικά τέρμα στο δικαίωμα επί της παροχής, δεν καθιστά ωστόσο εφαρμοστέες τις διατάξεις του άρθρου 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση ii.

27 Συγκεκριμένα, το άρθρο 78, παράγραφος 2, του κανονισμού έχει ως σκοπό τον καθορισμό του αρμοδίου κράτους για τη χορήγηση των παροχών ορφανού, ιδίως όταν ο αποθανών έχει υπαχθεί στη νομοθεσία πολλών κρατών μελών. Ο καθορισμός αυτός έχει ως αποτέλεσμα να καθιστά εφαρμοστέα τη νομοθεσία ενός μόνον κράτους μέλους, σύμφωνα με την προβλεπομένη στο άρθρο 13, παράγραφος 1, του κανονισμού αρχή του ενιαίου της εφαρμοστέας νομοθεσίας.

28 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, όπως κατ' επανάληψη έκρινε το Δικαστήριο, τα κράτη μέλη παραμένουν τα μόνα αρμόδια να προσδιορίσουν το ύψος των παροχών που χορηγούν καθώς και τη διάρκειά τους (βλ. ιδίως την απόφαση της 3ης Μαΐου 1990, C-2/89, Kits van Heijningen, Συλλογή 1990, σ. I-1755, σκέψη 19).

29 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το γεγονός ότι διακόπηκε η καταβολή των παροχών σύμφωνα με τη νομοθεσία του οριζομένου κατά το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση i, κράτους μέλους, επειδή ο δικαιούχος δεν πληρούσε πλέον τις σχετικές με το ανώτατο όριο ηλικίας προϋποθέσεις χορηγήσεως των εν λόγω παροχών δεν μπορεί να έχει ως συνέπεια να καθιστά αρμόδιο, για τον ίδιο κίνδυνο, άλλο κράτος μέλος με την επίκληση άλλου κριτηρίου συνδέσεως το οποίο προβλέπεται στο άρθρο 78, παράγραφος 2.

30 Εξάλλου, πρέπει να τονιστεί ότι αν γίνει δεκτή, όπως υπογραμμίζουν η Γερμανική και η Αυστριακή Κυβέρνηση, η ερμηνεία που προτείνουν οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης καθώς και η Ισπανική και η Ελληνική Κυβέρνηση, τα κράτη μέλη που έχουν θεσπίσει το υψηλότερο όριο ηλικίας όσον αφορά τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των ορφανών θα ήσαν πάντοτε αρμόδια για την καταβολή των παροχών, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας των ορφανών και της διάρκειας των περιόδων ασφαλίσεως που ο ασφαλισμένος συμπλήρωσε στα διάφορα κράτη μέλη.

31 Εξάλλου, όπως υπογράμμισε η Γερμανική Κυβέρνηση, δεν ενδείκνυται η εφαρμογή του άρθρου 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', περίπτωση ii, στην περίπτωση κατά την οποία το κράτος μέλος κατοικίας θεωρεί ότι η καταβολή των παροχών δεν είναι πλέον αναγκαία, επειδή, για παράδειγμα, λόγω της ηλικίας του, ο δικαιούχος μπορεί να αντεπεξέρχεται στις ανάγκες του ή διότι άλλες παροχές, όπως τα επιδόματα σπουδών, υποκαθιστούν τις οικογενειακές παροχές.

32 Επομένως, όταν το χορηγούμενο εντός του κράτους κατοικίας δικαίωμα λήψεως των παροχών αποσβέστηκε λόγω της συμπληρώσεως του ανωτάτου ορίου ηλικίας, ο αρμόδιος ασφαλιστικός φορέας άλλου κράτους μέλους δεν υποχρεούται να χορηγεί παροχές στους ενδιαφερομένους, εκτός αν έχουν αποκτήσει το δικαίωμά τους με βάση μόνον τις συμπληρωθείσες στο κράτος αυτό περιόδους ασφαλίσεως.

33 Επομένως, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού έχει την έννοια ότι οι διατάξεις του που περιέχονται στην περίπτωση ii δεν καθίστανται εφαρμοστέες στην περίπτωση κατά την οποία το δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού, το οποίο αρχικά είχε χορηγηθεί, δυνάμει της περιπτώσεως i, στο κράτος κατοικίας του δικαιούχου, αποσβέστηκε λόγω της συμπληρώσεως του ανωτάτου ορίου ηλικίας, έστω και αν σε άλλο κράτος μέλος στη νομοθεσία του οποίου έχει επίσης υπαχθεί ο ασφαλισμένος παρέχεται δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού και μετά το χρονικό αυτό σημείο σε περίπτωση εφαρμογής του προβλεπομένου στο άρθρο 79 του κανονισμού κανόνα συνυπολογισμού.

Επί του δευτέρου και τρίτου ερωτήματος

34 Με το δεύτερο και τρίτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ζητεί κατ' ουσίαν να πληροφορηθεί αν, σε περίπτωση όπως αυτή της κύριας δίκης, τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης δεν επιτρέπουν την απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών πλεονεκτημάτων την οποία θα προκαλούσε στους μισθωτούς εργαζομένους, μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού, η μη δυνατότητα εφαρμογής διμερούς συμβάσεως κοινωνικής ασφαλίσεως.

35 Σύμφωνα με τους αναιρεσείοντες της κύριας δίκης, την Ισπανική, Ελληνική και Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και την Επιτροπή, στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση. Ειδικότερα, οι ως άνω φρονούν ότι οι προϋποθέσεις που όρισε η απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 1991, C-227/89, Rönfeldt (Συλλογή 1991, σ. I-323), όπως διευκρινίστηκαν με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 1995, C-475/93, Thévenon (Συλλογή 1995, σ. I-3813), πληρούνται στην προκειμένη περίπτωση.

36 Η Γερμανική και η Αυστριακή Κυβέρνηση φρονούν αντιθέτως ότι η νομολογία αυτή δεν έχει εφαρμογή σε καταστάσεις όπως η επίμαχη της κύριας δίκης. Παρατηρούν ιδίως ότι η λύση αυτή δεν είναι πρακτικά εφαρμόσιμη, διότι οι υφιστάμενες διμερείς και πολυμερείς συμβάσεις είναι τόσο διαφορετικές ώστε θα ήταν, από διοικητική άποψη, παράλογο να υποχρεωθούν οι ασφαλιστικοί φορείς των κρατών μελών να συνυπολογίζουν, για κάθε διακινούμενο εργαζόμενο, όχι μόνο τα δικαιώματα που έχει ο εργαζόμενος δυνάμει των εθνικών νομοθεσιών και του κοινοτικού δικαίου, αλλά και τα δικαιώματα που απορρέουν από τις συμβάσεις αυτές.

37 Καταρχάς πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο του 6, ο κανονισμός αντικαθιστά, στο πλαίσιο του προσωπικού και του καθ' ύλην πεδίου εφαρμογής του, υπό την επιφύλαξη ορισμένων διατάξεων, οποιαδήποτε σύμβαση κοινωνικής ασφαλίσεως που συνδέει δύο ή περισσότερα κράτη μέλη.

38 Με την απόφαση της 7ης Ιουνίου 1973, 82/72, Walder (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 557, σκέψεις 6 και 7), σχετικά με την ερμηνεία των άρθρων 6 και 7 του κανονισμού, το Δικαστήριο έκρινε ότι από τις διατάξεις αυτές συνάγεται ότι η υποκατάσταση των κοινοτικών κανονισμών στις διατάξεις των συμφωνιών κοινωνικής ασφαλίσεως που έχουν συναφθεί μεταξύ των κρατών μελών είναι δεσμευτική και δεν επιδέχεται καμία εξαίρεση, εκτός από τις περιπτώσεις που προβλέπονται ρητά στους κανονισμούς, ακόμη και στην περίπτωση που οι συμβάσεις κοινωνικής ασφαλίσεως συνεπάγονται, για τα άτομα στα οποία εφαρμόζονται, περισσότερα ευεργετήματα από όσα προκύπτουν από τους κανονισμούς αυτούς.

39 Εντούτοις, με την προμνησθείσα απόφαση Rönfeldt, το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα άρθρα 48, παράγραφος 2, και 51 της Συνθήκης έχουν την έννοια ότι δεν επιτρέπουν την απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών πλεονεκτημάτων την οποία θα προκαλούσε στους ενδιαφερόμενους μισθωτούς η μη δυνατότητα εφαρμογής, κατόπιν της ενάρξεως της ισχύος του κανονισμού 1408/71 του Συμβουλίου, των συμβάσεων που ίσχυαν μεταξύ δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών και είχαν ενσωματωθεί στην εθνική τους νομοθεσία.

40 Με την προμνησθείσα απόφαση Thévenon, το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι οι περιστάσεις της υποθέσεως Rönfeldt ήσαν ιδιάζουσες και δεν συνέτρεχαν στην επίδικη τότε περίπτωση, στην οποία ο ασφαλισμένος είχε ασκήσει το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού, δηλαδή σε χρόνο κατά τον οποίο η διμερής σύμβαση είχε ήδη αντικατασταθεί από τον κανονισμό.

41 Στην προκειμένη περίπτωση της κύριας δίκης, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πατέρας των ενδιαφερομένων συμπλήρωσε τις περιόδους ασφαλίσεώς του στην Ισπανία και στη Γερμανία πριν από την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες και ότι ο κανόνας που απορρέει από την απόφαση Rönfeldt, όπως διευκρινίστηκε με την προμνησθείσα απόφαση Thévenon, έχει επομένως, καταρχήν, εφαρμογή.

42 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι άτομα όπως οι αναιρεσείοντες της κύριας δίκης δεν είναι δυνατόν να χάσουν το κοινωνικοασφαλιστικό πλεονέκτημα που τους παρείχε η εν λόγω διμερής σύμβαση.

43 Συναφώς, η Γερμανική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι στην προκειμένη περίπτωση έχει ήδη προβεί, δυνάμει του άρθρου 118, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 574/72 του Συμβουλίου, της 21ης Μαρτίου 1972, περί του τρόπου εφαρμογής του κανονισμού 1408/71 (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 138), σε σύγκριση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν αντιστοίχως από τη διμερή σύμβαση και από τον κανονισμό, από την οποία προέκυψε ότι η εφαρμογή του κανονισμού ήταν ευνοϊκότερη από την εφαρμογή του συμβατικού δικαίου.

44 Συγκεκριμένα, το άρθρο 118, παράγραφος 1, του κανονισμού 574/72 έχει εφαρμογή στις περιπτώσεις που ο κανονισμός αρχίζει να ισχύει κατά την περίοδο μεταξύ της πραγματοποιήσεως του κινδύνου και του πρώτου προσδιορισμού της παροχής. Στην περίπτωση αυτή, η διάταξη προβλέπει ότι η αίτηση απονομής συντάξεως συνεπάγεται διπλή εκκαθάριση, συγχρόνως σύμφωνα με τη σύμβαση, για τον προ της ενάρξεως εφαρμογής του κανονισμού χρόνο, και σύμφωνα με τον κανονισμό, για τον μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού χρόνο. Η διάταξη αυτή ορίζει επίσης ότι, αν το ποσό που υπολογίζεται κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της συμβάσεως είναι μεγαλύτερο από το ποσό που υπολογίζεται κατ' εφαρμογήν των διατάξεων του κανονισμού, ο ενδιαφερόμενος εξακολουθεί να δικαιούται το ποσό που υπολογίστηκε κατ' εφαρμογήν των διατάξεων της συμβάσεως.

45 Δεδομένου ότι έχει ήδη γίνει σύγκριση μεταξύ των πλεονεκτημάτων που απορρέουν από τη σύμβαση και εκείνων που απορρέουν από τον κανονισμό, από την οποία προέκυψε ότι το καθεστώς του κανονισμού είναι ευνοϊκότερο για τους αναιρεσείοντες της κύριας δίκης, η απορρέουσα από την απόφαση Rönfeldt αρχή δεν μπορεί να έχει εφαρμογή.

46 Συγκεκριμένα, στην αντίθετη περίπτωση, όλοι οι διακινούμενοι εργαζόμενοι που βρίσκονται στην ίδια κατάσταση με τους αναιρεσείοντες της κύριας δίκης θα μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να ζητήσουν την εφαρμογή είτε του καθεστώτος του κανονισμού είτε του συμβατικού καθεστώτος σε συνάρτηση με το ευνοϊκότερο γι' αυτούς αποτέλεσμα σε δεδομένη στιγμή.

47 Μια τέτοια σύγκριση των πλεονεκτημάτων, η οποία πραγματοποιείται διαρκώς κάθε φορά που μεταβάλλεται η προσωπική κατάσταση των ενδιαφερομένων καθ' όλη τη διάρκεια των παροχών, θα δημιουργούσε σημαντικές δυσχέρειες διαχειρίσεως στους αρμόδιους ασφαλιστικούς φορείς των κρατών μελών, μολονότι η σύγκριση αυτή δεν έχει καμία νομική βάση στον κανονισμό.

48 Επομένως, στο δεύτερο και στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης δεν επιτρέπουν την απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών πλεονεκτημάτων την οποία θα προκαλούσε στους ενδιαφερόμενους μισθωτούς, μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού, η μη δυνατότητα εφαρμογής διμερούς συμβάσεως κοινωνικής ασφαλίσεως. Εντούτοις, η αρχή αυτή δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στο μέτρο που, επ' ευκαιρία του πρώτου προσδιορισμού των βάσει του κανονισμού παροχών, έχει ήδη γίνει σύγκριση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν αντιστοίχως από τον κανονισμό αυτόν και από τη σύμβαση, από την οποία σύγκριση προέκυψε ότι η εφαρμογή του κανονισμού ήταν ευνοϊκότερη από το συμβατικό δίκαιο.

Επί των δικαστικών εξόδων

49 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική, η Ελληνική, η Ισπανική, η Αυστριακή και η Σουηδική Κυβέρνηση καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 8ης Φεβρουαρίου 1996 το Bundessozialgericht, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 78, παράγραφος 2, στοιχείο β', του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη

των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως έχει τροποποιηθεί και ενημερωθεί με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983, έχει την έννοια ότι οι διατάξεις του που περιέχονται στην περίπτωση ii δεν καθίστανται εφαρμοστέες στην περίπτωση κατά την οποία το δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού, το οποίο αρχικά είχε χορηγηθεί, δυνάμει της περιπτώσεως i, στο κράτος κατοικίας του δικαιούχου, αποσβέστηκε λόγω της συμπληρώσεως του ανωτάτου ορίου ηλικίας, έστω και αν σε άλλο κράτος μέλος στη νομοθεσία του οποίου έχει επίσης υπαχθεί ο ασφαλισμένος παρέχεται δικαίωμα λήψεως συντάξεως ορφανού και μετά το χρονικό αυτό σημείο σε περίπτωση εφαρμογής του προβλεπομένου στο άρθρο 79 του κανονισμού κανόνα συνυπολογισμού.

2) Τα άρθρα 48 και 51 της Συνθήκης ΕΚ δεν επιτρέπουν την απώλεια κοινωνικοασφαλιστικών πλεονεκτημάτων την οποία θα προκαλούσε στους ενδιαφερόμενους μισθωτούς, μετά την έναρξη ισχύος του κανονισμού 1408/71, η μη δυνατότητα εφαρμογής διμερούς συμβάσεως κοινωνικής ασφαλίσεως. Εντούτοις, η αρχή αυτή δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στο μέτρο που, επ' ευκαιρία του πρώτου προσδιορισμού των βάσει του κανονισμού παροχών, έχει ήδη γίνει σύγκριση των πλεονεκτημάτων που απορρέουν αντιστοίχως από τον κανονισμό αυτόν και από τη σύμβαση, από την οποία σύγκριση προέκυψε ότι η εφαρμογή του κανονισμού ήταν ευνοϊκότερη από το συμβατικό δίκαιο.

Gulmann Moitinho de Almeida Edward

Puissochet Jann

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 7 Μαΐου 1998.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

R. Grass C. Gulmann